

STĂPÂNUL FOCULUI: SEMNIFICAȚIA FOCULUI ÎN VECHIUL TESTAMENT

IOANA ACHIM

„Dacă vrei să știi ce e cu adevărat important în mentalul unui popor, află câte cuvinte folosesc pentru aceeași noțiune”, spunea odată un profesor înțelept. Un studiu atent al noțiunii de „foc”, așa cum e folosită în Scripturile evreilor¹, dezvăluie importanța pe care acest element o avea nu doar în cultul religios ci și în relația poporului cu Dumnezeu revelat.

În Biblie sunt folosite paisprezece cuvinte în ebraica veche care desemnează noțiunea de „foc”. Cel mai des întâlnit este *esh* (alef shin). Acesta denotă ideea de ardere, flacără, în flăcări, dar este tradus și cu „om” o dată, în Ezechiel 8.2. Notăm asemanarea dintre cuvântul *esh* și *ish*, bărbat/om (alef shin).

Un al doilea cuvânt „foc” este *isheh* (alef shin hei), tradus cu „foc” și specific frazei „jertfa mistuită prin foc”. *Isheh* este folosit de 65 de ori în Tanah. Este un cuvânt derivat din femininul celui de mai sus, și anume *eshah* (alef shin hei), folosit o singură dată în Biblie. Notăm asemanarea dintre *isheh* și *ishah*, femeie (alef shin hei).

Aramaicul *nur* (nun vav resh), este al treilea ca și folosință, apare de 16 ori însă doar în cartea Daniel, acesta scriind din Babilon. Tot aici se remarcă și singura apariție a aramaicului *esha* (alef shin alef), echivalentul lui *esh*.

Ur (alef vav resh) e folosit de patru ori, de profeții Isaia și Ezechiel. Este un cuvânt derivat din *or* (alef vav resh), verb ce înseamnă „a fi sau a deveni lumină”,

dar totodată substantiv cu înțelesul de „lumină”. *Ur* are înțelesul de „flacăra” de trei ori și o dată de „lumină”, în Isaia 50.11.

De trei ori fiecare apar cuvintele *srefa* (sin resh phe hei) cu înțelesul de ardere, de la *saraf* a arde, a aduce, dar și antreprenor de pompe funebre, și *lahat* (lamed hei tav) care înseamnă ”a se aprinde în flacăra/a izbucni o flacăra”.

O dată fiecare apar cuvintele *eshah*, *esha*, *beerah* (bet ain resh hei) cu sensul de a arde, a consuma, a distruge; *dalak* (dalet lamed kaf) cu sensul de a aprinde, a arde, dar și a urmări; *iatsat* (iod tsade tav); *ikod* (iod kof vav dalet), *salak* (sin lamed kof) și *or*, a deveni lumină.

În cartile Biblice cuvântul „foc” apare cel mai des în Levitic (de 74 ori), apoi în profetii Isaia, Ieremia și Ezechiel (de peste 40 ori fiecare), și în Numeri și Deuteronom de peste 30 ori.

Focul, așa cum este văzut de Tanah, este un atribut al Dumnezeuului celui adevărat, este substanța în care Dumnezeu se întruchipează și substanța pe care El o mănuiește pentru a-Și atinge scopurile.

Focul ca revelație: Moise, Ghedeon, Ilie, Ezechiel și Daniel

După ce fugise din Egipt, Moise s-a întâlnit cu Dumnezeu pe un munte, unde „îngerul Domnului i s-a arătat într-o flacăra de foc, care ieșea din mijlocul unui rug... rugul era tot un foc, și... nu se mistuia deloc” (Exodul 3.2). Din rugul aprins Domnul îi încredințează lui Moise misiunea de a scoate poporul din robie (v. 10). Prezența lui Dumnezeu prin focul divin conferă spațiului sacralitate, iar Dumnezeu se prezintă ca fiind cel al lui Avraam, Isaac și Iacov. Reacția lui Moise este, pardonabil, una determinată de frică: „Moise și-a ascuns fața, căci se temea să privească pe Dumnezeu” (v. 6). Mai târziu, la ieșirea din Egipt, Dumnezeu și-a condus poporul „ziua într-un stâlp de nor, ca să-i călăuzească pe drum, iar noaptea într-un stâlp de foc, ca să-i lumineze” (Exodul 13.21). Atunci când egiptenii erau pe urmele lor, „Domnul, din stâlpul de foc și de nor, S-a uitat spre tabăra

Egiptenilor și a aruncat învâlmășala în tabara Egiptenilor” (14.24). În pustia Sinai Domnul a ales să dea poporului Israel legile Sale prin Moise, de pe muntele Lui, care „era tot numai fum, pentru că Domnul se pogorase pe el în mijlocul focului” (19.18). Fumul era un semn de la Dumnezeu ca El era prezent și îi vorbea poporului prin Moise². În Deuteronom 4.35 și 36 găsim scris că Dumnezeu a vorbit din foc pentru ca poporul să știe că Domnul este Dumnezeu și nu este altul ca el. Aceeași semnificație o are prezența norului asupra Cortului, acel loc special desemnat pentru a-L găzdui pe Dumnezeu în mijlocul poporului: „ziua, norul acoperea cortul, iar noaptea avea înfățișarea unui foc” (Numeri 9.16). Astfel, poporului i se oferă o imagine pe scara largă a rugului arzând pe care l-a văzut Moise.

În epoca următoare intrării în Țara Promisă, Dumnezeu se revelează în mod aproape identic pentru a recruta un erou la fel de șovăitor ca și Moise, și anume Ghedeon. Ghedeon se întâlnește cu Dumnezeu dar cere un semn, o confirmare a identității lui de Dumnezeu adevărat³ – și îl primește sub forma focului sacru, care îi consumă jertfa pusă pe o piatră⁴. Ca și în cazul lui Moise, revelației îi urmează aceeași reverență împletită cu frică.

Un personaj aparte apare în perioada monarhiei, după divizarea regatului în Israel (partea de nord) și Iuda (partea de sud). Ilie este proorocul campion al adevărului care provoacă profeții mincinoși ai lui Baal, în care se încredea regele Israelului Ahab, la o adevărată confruntare a cărei miza era însăși adevărul absolut. Confruntarea constă într-o ofrandă din partea fiecărei tabere, care urma să fie consumată de adevăratul Stăpân al focului: „voi să chemați numele dumnezeului vostru, și eu voi chema Numele Domnului. Dumnezeu care vă răspunde prin foc, acela să fie adevăratul Dumnezeu” (1 Regi 18.24). Dumnezeu care a răspuns și „a mistuit arderea de tot, lemnele, pietrele și pământul, și a supt și apa care era în șanț” a fost Dumnezeu lui Avraam, Isaac și Iacov (18.36-38). Neîndoielnic, această întâmplare i-a creat lui Ilie reputația de „mânuiitor al focului”, pentru că

această reputație este confirmată și de un alt episod în care Ilie este somat la curtea urmașului lui Ahab la tron, Ahazia⁵. De trei ori regele trimite o ceată de soldați să îl aducă, dar primele două solii sunt mistuite de focul ce coboară din cer la porunca lui Ilie, iar a treia scapă deoarece cere îndurare.

Istoria focului profetic nu se termină cu Ilie ci continuă cu urmașul său, Elisei, al cărui debut este marcat de răpirea mentorului sau Ilie la cer într-un „car de foc și niște cai de foc... într-un vortej de vânt” (2 Împărați 2.11). „Carul lui Israel și călărimea lui”(2.12) sunt mesagerii lui Dumnezeu și în contextul unui asediu asupra cetății în care se afla Elisei, cu scopul de a-l face prizonier al Siriei⁶. Atunci, Elisei se roagă ca ochii slujitorului său să îi fie deschiși, ca să vadă „muntele plin de cai și de care de foc” (6.17), apărătorii pe care Dumnezeu îi pusese în jurul lor. Spre deosebire de slujitorul „luminat”, armata siriană este lovită de orbire și este condusă în capitală, Samaria, unde sunt luați ostateci cu toții.

Pentru profetul Ieremia revelarea lui Dumnezeu prin foc are un alt sens, mai personal, prin care el însuși este făcut foc pentru a „arde” poporul: „pentru că ați zis lucrul acesta [că nenorocirea nu va veni peste ei deși fuseseră necredincioși, că Dumnezeu nu vorbește cu adevărat prin profeți⁷], iată, Cuvântul Meu îl fac foc în gura ta, și poporul acesta lemne, ca să-i ardă focul acesta” (Ieremia 5.14). Misiunea încredințată lui Ieremia este prin excelență cea a Cuvântului⁸, care se identifică în așa măsură cu focul încât el spune „Dacă zic, „nu voi mai pomeni de El și nu voi mai vorbi în Numele Lui!” iată că în inima mea este ca un foc mistuitor, închis în oasele mele. Caut să-l opresc, dar nu pot” (20.9). Aceasta nu vine decât să confirme că „Cuvântul [Domnului] este ca un foc... și ca un ciocan care sfărâmă stânca” (23.29).

Însă Focul – sau o substanță asemănătoare - este chiar materia sub forma căreia Dumnezeu Își revelează persoana. Descrierile cele mai vii ale lui Dumnezeu le aflăm de la profeții Ezechiel și Daniel, care au viziunea a însăși scaunului de domnie al lui Dumnezeu, adică îl văd pe Dumnezeu așa cum este⁹. Precum culorile

sunt folosite pentru pictarea unui portret, tot așa focul este nuanța folosită pentru a descrie ceva deosebit de imposibil de descris, slavă lui Dumnezeu. Fraze precum „lucea ca o aramă lustruită care ieșea din mijlocul focului”, „un vânt... și un snop de foc”, „scânteiau ca arama lustruită”, „în mijloc... era ceva ca niște cărbuni de foc aprinși”, „ceva ca niște făclii”, „focul arunca o lumină strălucitoare și din el ieșeau fulgere”, „lucire de aramă lustruită ca niște foc, înăuntrul căreia era omul... care strălucea... de la rărunchi până sus și... până jos am văzut ca un fel de foc”¹⁰, „scaunul Lui de domnie era ca niște flăcări de foc și roatele Lui ca un foc aprins. Un râu de foc curgea și ieșea dinaintea Lui...”¹¹ pictează o imagine a lui Dumnezeu în care focul Îl înconjoară, focul îl definește, focul e unealta Lui. Datorită acestui lucru, Dumnezeu are prerogativul de a folosi focul pentru scopurile sale, care includ judecata, pedepsirea, testarea și purificarea.

Focul ca acțiune: purificarea, testarea, judecata și pedeapsa

Purificarea prin foc nu pare să fie, în general, mai mult decât un rezultat secundar al arderii. Un exemplu însă în care scopul suprem al arderii e purificarea îl găsim în timpul călătoriei înspre Canaan, după victoria împotriva Madianiților¹². După bătălie, bărbații ce luptaseră trebuie să se purifice pe ei înșiși și posesiunile lor astfel: ce poate îndura focul trebuie trecut prin foc „ca să se curățească”, iar restul „să fie curățit cu apă de curățire” (Numeri 31.23).

Ca mijloc de testare, focul e folosit în diverse circumstanțe, asupra unor personaje diverse. „Domnul v-a luat și v-a scos din cuptorul de fier al Egiptului, ca să-i fiți un popor pus deoparte” (Deuteronom 4.20). Aceste cuvinte rezumă scopul dublu al focului: acela de a testa și acela de a pune deoparte, adică de a face sfânt. Egiptul, țara în care israeliții locuiseră mai mult de patru secole, este văzut ca un loc ales de Dumnezeu nu la întâmplare pentru a da o formă poporului ales. Ecoul acestui concept se regăsește până târziu, inclusiv în teologia psalmiștilor, care spun referitor la întreaga istorie a poporului Israel: „Căci tu ne-ai încercat, Dumnezeule,

ne-ai trecut prin cuptorul de foc, ca argintul... ai lăsat pe oameni să încalece pe capetele noastre, am trecut prin foc și prin apă dar Tu ne-ai scos și ne-ai dat belșug” (Psalmul 66.10-12). Dumnezeu l-a trecut pe Israel prin „foc și apă” pentru a-l testa și disciplină.

Profetul Daniel nu ar fi putut decât să fie de acord cu această privire asupra istoriei, dat fiind experiența la care a fost martor, când trei din prietenii săi (Sdrac, Mesac și Abed-Nego) au fost aruncați – la propriu – în cuptorul de foc dar au fost salvați de Dumnezeu¹³.

Exemplul clasic al testării este Iov, personaj care nu întâmplător pierde ce are prin mai multe fenomene naturale dar și prin „foc din cer”¹⁴. Bildad, prietenul lui Iov venit să-l consoleze, presupune că acest foc însemnase judecată, căci credința populară era ca focul divin șterge focul omului (viața, prosperitatea): „lumina celui rău se va stinge și flacăra din focul lui nu va mai străluci, se va întuneca lumina în cortul lui și se va stinge candela deasupra lui... este împins din lumină în întunec și este izgonit din lume” (Iov 18.5, 6, 18). Însă finalul povestirii arată că această interpretare unilaterală este greșită, căci încercarea lui Iov fusese doar o testare.

Conform Psalmului 11, „ochii Lui [Dumnezeu] privesc și pleoapele Lui cercetează pe fiii oamenilor. Domnul încearcă pe cel neprihănit, dar urăște pe cel rău și pe cel ce iubește silnicia. Peste cei răi plouă cărbuni, foc și pucioasă ...”¹⁵. Cei răi nu trec această adevărată probă a focului, însă „cei neprihăniți privesc fața Lui” (v. 7). Ei trec testul, văd focul feței lui Dumnezeu și totuși trăiesc.

În sensul *judecății* lui Dumnezeu se înscriu majoritatea ocaziilor în care se face referire directă la „foc” în Vechiul Testament. Judecata lui Dumnezeu este strâns legată de conceptele de sfințenie și de păcat. Sfințenia este totalitatea atributelor lui Dumnezeu, însăși caracterul Său, care Îl face diferit de orice alt dumnezeu, caracter ce se reflectă și asupra poporului ales de El¹⁶. „Voi să-mi fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt, Eu, Domnul; Eu v-am pus de o parte dintre popoare, ca să fiți ai Mei” (Leviticul 20.26).

Păcatul este un act deliberat de neascultare ce provoacă mânia lui Dumnezeu¹⁷, care întotdeauna „arde”, sau „se aprinde”¹⁸. De altfel, expresia „mânia se aprinde” este folosită și pentru oameni, ca de exemplu Iacov¹⁹, Moise²⁰, Eliab²¹, Saul²² și David²³. Pe când mânia unui om nu se aprinde decât metaforic, mânia lui Dumnezeu se aprinde literalmente, după cum reiese din cazurile ce urmează.

Încă de la primii pași prin pustie poporul e nemulțumit, iar nemulțumirea lor izbucnește într-o rebeliune fățișă: „Poporul a cârtit în gura mare împotriva Domnului, zicând că-i merge rău. Când a auzit Domnul, S-a mâniat. S-a aprins între ei focul Domnului și a mistuit o parte din marginea taberii. Poporul a strigat către Moise, Moise s-a rugat Domnului și focul s-a stins” (Numeri 11.1,2). Nu rămâne nepedepsită nici rebeliunea unei părți a leviților, tagma preotească, în cooperare cu alți răzvrățiți din seminția lui Ruben. Core, Datan și Abiram se întorc împotriva lui Moise și Aaron și împotriva chemării lor la conducerea poporului²⁴. Moise însă îi provoacă la un test în care toți cei nemulțumiți trebuie să se înfățișeze înaintea Domnului, fiecare cu cădelnița lui, în care își pun foc și tămâie. Judecata Domnului se manifestă împotriva capilor răscoalei printr-un cutremur ce îi înghite, iar împotriva celorlalți „un foc a ieșit de la Domnul și a mistuit pe cei două sute cinci zeci de oameni care aduceau tămâia” (Numeri 16.35). Cădelnițele lor sunt recuperate, iar focul este lepădat din ele, „căci sunt sfințite”(v. 37). Nici chiar fiii lui Aaron nu sunt scutiți de ascultarea regulilor impuse de Dumnezeu, ci ei sunt mistuiți de foc atunci când aduc înaintea Domnului „foc străin”, adică foc adus nerespectând cerințele lui Dumnezeu²⁵. „Străini”, de altfel, sunt și dumnezeii celorlaltor popoare, prin care Israel „L-a întăritat la gelozie” pe Dumnezeu (Deuteronom 32.16). Aceasta viziune a focului mâniei divine se reflectă și în gândirea psalmiștilor, care văd focul lui Dumnezeu mistuind vrăjmașii Săi²⁶.

Gelozia lui Dumnezeu, precum mânia sa, este asociată cu focul²⁷. Aceasta este gelozia unui Dumnezeu care ține la puritatea poporului său așa cum un soț ține

la puritatea soției sale²⁸: „căci Domnul, Dumnezeul tău este un foc mistuitor, un Dumnezeu gelos” (Deuteronom 4.24). Dumnezeu spune „Îmi voi ascunde fața de ei... mi-au întăritat gelozia prin ceea ce nu este Dumnezeu, M-au mâniat prin idoliilor lor deșerti... căci focul mâniei Mele s-a aprins...” (32.20-22).

Pedeapsa focului se manifestă atât direct, din cer, cât și prin mijlocirea slujitorilor lui Dumnezeu pe pământ. El vine nu doar asupra poporului Israel atunci când el cade în apostazie ci și asupra străinilor datorită închinării la idoli. Astfel, arderea cu foc este o poruncă referitoare la idoli, altarele și stâlpii găsiți în Țara Promisă. Această acțiune de curățire concomitent cu cucerirea, armata este descrisă ca un foc ce mistuie dușmanii poporului²⁹.

Judecata Domnului are și o dimensiune apocaliptică, evocată în profeția lui Isaia: „iată, Domnul vine într-un foc, și carele Lui sunt ca un vârtej; își preface mânia într-un jărat, și amenințările în flăcări de foc. Căci cu foc își aduce Domnul la îndeplinire judecățile, și cu sabia Lui pedepsește pe oricine; și cei uciși de Domnul vor fi mulți la număr” (66.15,16). Viziunea lui Isaia asupra judecății finale prin foc e dublată în Noul Testament în Apocalipsa lui Ioan, iar imaginea din Isaia 66.15 a carelor de foc aduce aminte de răpirea lui Ilie: „Căci iată, Domnul vine într-un foc, și carale Lui sunt ca un vârtej; își preface mânia într-un jărat și amenințările în flăcări de foc. Căci cu foc Își aduce Domnul la îndeplinire judecățile, și cu sabia Lui pedepsește pe oricine”.

Ce poate sta între om și mânia lui Dumnezeu? De fapt, ce cere Dumnezeu Scripturilor de la om? „Ți s-a arătat, omule, ce este binele, și ce alta cere Domnul de la tine, decât să faci dreptate, să iubești mila, și să umbli smerit cu Dumnezeul Tău?” (Mica 6.8). Dumnezeu nu cere decât ascultare, însă – cunoscând limitele omului – a instituit și porunca ofrandei, a sângelui nevinovat ce ia simbolic păcatul neascultării și dă verdictul de „curat”.

Sistemul de aducere a jertfei este revelat lui Moise odată cu Legea³⁰. Jertfele vetero-testamentale sunt de nenumarate feluri, însă ce au în comun este arderea. Un

mod de a face referire la jertfă este că „jertfa mistuită prin foc”. În ebraică, ofranda adusă prin foc este *ola* (ayin lamed hei sau ayin vav lamed hei), termen ce provine de la verbul „a se ridica, a se urca” (ayin lamed hei). Calitatea intrinsecă a jertfei este că „se ridică”, prin ardere ajunge la Dumnezeu. Prima oară când acest termen apare în Biblie este în contextul chemării lui Avraam la a-l aduce pe fiul său ca „ardere de tot” (Geneza 22.2). De la cuvântul *esh* (foc) provine un alt termen, *isheh* (alef shin hei) ce înseamnă ofranda făcută prin foc, termen ce apare pentru prima oară în Genesa 8.20 referitor la jertfele lui Noe după potop. Interesant este detaliul mirosului plăcut Domnului, menționat aici pentru prima oară și asociat cu jertfa mistuită prin foc. Mirosul plăcut al jertfei trecute prin foc are efect terapeutic, liniștitor, alinător, după cum arată chiar termenul evreiesc ce derivă din verbul „a se odihni”. Jertfa este importantă pentru liniștirea mâniei lui Dumnezeu care „se descoperă din cer împotriva oricărei necinstiri a lui Dumnezeu și împotriva oricărei nelegiuiri a oamenilor”³¹. Dată fiind importanța focului ce arde jertfa pe altar, orice impietate sau nerespectare a regulilor atrage pedeapsa. Cum am mai menționat, Nadab și Abihu, fiii lui Aaron sunt arși de foc divin atunci când aduc înaintea Domnului foc străin.

Totuși, jertfa nu este decât un ritual gol dacă nu este însoțită de acea stare a inimii și minții supusă în totalitate lui Dumnezeu. „Îmi veți fi o împărăție de preoți și un neam sfânt” (Exodul 19.6) este o promisiune care nu putea însemna că tot poporul să devină Levit pentru a fi preot, ci doar că a fi „sfânt” și „preot” înseamnă alinierea la caracterul lui Dumnezeu, fără de care ne găsim în veșnica dilemă a formei fără fond. Cuvintele lui Mica 6.8 vin imediat după întrebarea retorică, „cu ce voi întâmpina pe Domnul, și cu ce mă voi pleca înaintea Dumnezeului Celui Prea Înalt? Îl voi întâmpina oare cu ardere de tot...? Dar primește Domnul oare mii de berbeci sau zeci de mii de râuri de untdelemn? Sa dau eu pentru fărădelegile mele pe întâiul meu născut... pentru păcatul sufletului meu?” (6.6,7). Nici o ofrandă nu este îndeajuns pentru a stăvili focul mâniei lui Dumnezeu, dar profetul își

încheie cuvintele afirmând credințioșia lui Dumnezeu: „Care Dumnezeu este ca Tine, care ierți nelegiuirea și treci cu vederea păcatele rămășiței moștenirii Tale? El nu-Și ține mânia pe vecie, ci Îi place îndurarea! El va avea iarăși milă de noi, va călca în picioare nelegiuirile noastre, și vei arunca în fundul mării toate păcatele lor. Vei da cu credințioșie lui Iacov și vei ține cu îndurare față de Avraam ce ai jurat părinților noștri în zilele de odinioară” (7.19,20).

Alte folosițe ale focului:

În Vechiul Testament, focul are și înțelesuri legate de activitatea umană. Astfel, a face foc este o expresie ce înseamnă „a munci”, după cum observăm din prohibiția aprinderii focului de Sabat³². De cele mai multe ori, după victoria în bătălie, armata israeliților arde cetatea învinsă³³, obicei întâlnit și în relațiile de dușmănie între indivizi³⁴.

„Trecerea prin foc” este un obicei păgân preluat de regii apostati³⁵, dar nu o amenințare nouă. Poporul fusese avertizat încă dinaintea intrării în Țara Promisă că popoarele de acolo „își ardeau în foc fiii și fiicele lor în cinstea dumnezeilor lor” (Deuteronom 12.31). De altfel, în aceeași perioadă se consemnează pentru prima oară obiceiul de a face foc la moartea unui rege, cuvântul folosit fiind *srefa*³⁶

Concluzii:

Cum am amintit, cuvintele „esh” (foc) și „ish” (om) se scriu identic și derivă din aceeași rădăcină. Această asemănare (am putea-o numi egalitate?) dintre „foc” și „om” ar putea sugera o nouă perspectivă în interpretarea însăși creației omului. Biblia insistă că Dumnezeu l-a făcut pe om „după chipul și asemănarea Lui”, în „imagea” lui³⁷. Cuvântul folosit, *tselem* (tsade lamed mem) sugerează ideea de imagine, forma, asemănare, chiar fantomă³⁸. Aceeași noțiune e folosită și pentru idoli – care sunt imaginea, asemănarea lucrurilor vii. Omului îi este interzis să își

construiască „imagini”(adică idoli, chip cioplit): „să nu vă faceti idoli, să nu vă ridicați nici chip cioplit... nici piatră împodobită cu chipuri, ca să vă închinați înaintea ei; căci Eu sunt Domnul, Dumnezeu vostru” (Levitic 26.1). Prin crearea omului „în chipul și asemănarea lui Dumnezeu”, omul este investit nu doar cu o valoare inestimabilă, ci și cu anumite trăsături care reflectă trăsăturile lui Dumnezeu. Am putea spune că același foc sacru, care își găsește geneza în divinitate, se află și în om – omul fiind o extindere a Focului absolut. Deși omul este foc și poate naște copii după „chipul și asemănarea lui”, el nu poate crea în același mod ca divinitatea. Potențialul creator de viață sta doar în Dumnezeu și de aceea ordinea închinării este dinspre creație înspre Creator.

Care e culoarea Luminii divine? Culoarea aceasta e cea a focului, a bronzului. Când Scriptura spune, în pasaje precum acesta: „Mulți zic, „cine ne va arăta fericirea?” Eu însă zic, „Fă să răsară peste noi lumina feței Tale, Doamne” (Psalmul 4.6), putem concluda că lumina ce o iradiază fața lui Dumnezeu trebuie să fie precum cea dată de foc.

Relația dintre Dumnezeu și foc este una unitară de-a lungul Scripturii. Astfel, deși focul este semnul autorității divine, este imaginea sub care Dumnezeu s-a revelat unor profeți și însoțește prezența lui Dumnezeu, Dumnezeu nu se confundă niciodată cu focul, precum în religiile panteiste, ci el este Stăpânul Absolut al acestuia.

Imaginea lui Dumnezeu însă nu trebuie să rămână trunchiată doar la nivelul „focului și pucioasei”, imaginea unui Dumnezeu doar al dreptății și al judecății. În paralel și în completarea acestei imagini adevărate vine latura unui Dumnezeu care, spre deosebire de alți dumnezei, participă activ la istoria poporului sau în sensul unui ajutor constant: „Acum, așa vorbește Domnul care te-a făcut, Iacove, și Cel ce te-a întocmit, Israele! Nu te teme de nimic, căci Eu te izbăvesc, te chem pe nume: ești al Meu. Dacă vei trece prin ape, Eu voi fi cu tine; și râurile nu te vor îneca; dacă vei merge prin foc, nu te va arde, și flacăra nu te va aprinde. Căci Eu sunt

Domnul, Dumnezeul tău, Sfântul lui Israel, Mântuitorul tău! Eu dau Egiptul ca preț pentru răscumpărarea ta, Etiopia și Saba în locul tau. De aceea, pentru că ești prețuit și te iubesc, dau oameni pentru tine, și popoare pentru viața ta” (Isaia 43.1-4). Ochii Domnului nu privesc doar ca să judece, ci și „ca să sprijinească pe acei a căror inimă este întreagă a Lui” (2 Cronici 16. 9).

NOTE

¹Canonul ebraic, sau Biblia ebraică, sub denumirea de “Tanah” (Torah Neviim Uketuvim) este ceea ce creștinii cunosc sub numele de “Vechiul Testament”.

²Exodul 19.9

³“Dacă am căpătat trecere înaintea Ta, dă-mi un semn ca să-mi arăți că Tu imi vorbești”. Judecători 6.17.

⁴Judecători 6.21

⁵2 Împărați 1.2-17

⁶2 Împărați 6. 8-23

⁷Ieremia 5.11-13

⁸Ieremia 1.4-9

⁹Capitolele 1, 8, 10 din Ezechiel și 7 din Daniel, care își găsesc o paralela în Apocalipsa lui Ioan, unde este descris Isus cel victorios (1.14, 2.18, 19.12) și “un înger puternic” (10.1).

¹⁰Ezechiel 1.4,7,13, 26,27

¹¹Daniel 7.9

¹²Numeri 31.1-24

¹³Daniel capitolul 3

¹⁴Iov 1.16

¹⁵Psalmul 11.4b-6

¹⁶Exodul 19.6

¹⁷Deuteronom 4.25, 9.18. 32.16,21, Judecători 2.12 etc.

¹⁸“Mânia Domnului s-a aprins” Exodul 4.14, 15.7, 22.24, 32.10, Numeri 11.10 etc.

¹⁹Genesa 30.2

²⁰Exodul 11.8, 32.19,22

²¹1 Samuel 17.28

²²1 Samuel 20.30

²³2 Samuel 12.5

²⁴Numeri 16.1-40

²⁵Leviticul 10.1-2

²⁶Psalmii 11, 18, 21

²⁷Ezechiel 36.5, “în focul geloziei Mele vorbesc împotriva celorlalte neamuri...”, 36.5 etc.

²⁸Apostazia poporului e deseori comparată cu adulterul – Ieremia 3.9, Ezechiel 23.37, Osea 2.2, 4.12, 13

²⁹Numeri 21.28, Judecători 9.20

³⁰Exodul 20.24

³¹Cuvintele lui Saul din Tars, în Epistola către Romani 1.18

³²Exodul 35.3

³³Iosua capitolele 6, 7, 8, 11

³⁴Judecători capitolele 9, 14, 15 etc.

³⁵2 Regi 21.6, 23.10

³⁶Acestă este cazul la moartea lui Asa, 2 Cronici 16.14. În românește, “au ars în cinstea lui foarte multe mirodenii”, în NASB “they made a very great fire for him”. La fel în 2 Cronici 21.19.

³⁷Geneza 1.26, 27: „Apoi Dumnezeu a zis: „Să facem om după *chipul* Nostru, după asemănarea Noastră”... Dumnezeu a făcut pe om după *chipul* Său, l-a făcut după *chipul* lui Dumnezeu; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut”. Geneza 5.3: „Adam a născut un fiu după *chipul* și asemanarea lui, și i-a pus numele Set”; Geneza 9.6: „Dacă varsă cineva sângele omului, și sângele lui să fie vărsat de om; căci Dumnezeu a făcut pe om după *chipul* Lui”.

³⁸Psalmul 39.6: “Da, omul umblă ca o umbră [*fantoma*], se framântă degeaba, strânge la comori și nu știe cine le va lua”

Le maître du feu. La signification du feu dans Le Vieux Testament

Résumé

Dans la Bible, on utilise quatorze mots dans la langue hébraïque antique qui désignent la notion de feu.

Comme milieu de tester, le feu est utilisé dans des diverses circonstances sur des diverses personnages.

Dans Le Vieux Testament, le feu a aussi des sens liés à l'activité humaine. Allumer le feu signifie travailler, d'où la prohibition d'allumer un feu de Sabbat. Chaque fois, après la victoire, l'armée des Israéliens brûle la citadelle vaincue, tradition qui se rencontre aussi dans les relations d'hostilité entre les personnes.

BIBLIOGRAFIE:

Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, Societatea Biblica
New American Standard Bible, Cambridge University Press 1977.

New American Standard Exhaustive Concordance of the Bible, ed. Robert L. Thomas, Holman Bible Publishers, Nashville 1981.